

KAREL ČAPEK (1890 - 1938)
R. U. R. (1920)

Čapek, K.: R. U. R., Československý spisovatel, Praha 1983, dvaadvacáté vydání

Jedná se o drama o třech dějstvích, s předehrou. Doba děje není určena (kdesi v budoucnosti), děj se odehrává na Rossumově ostrově, což je ostrov, na kterém je postavena továrna na výrobu robotů.

R. U. R = Rossum's Universal Robots

Hlavní postavy - Domin - Ředitel celé továrny, muž, který byl plný ideálů - chtěl učinit člověka spokojeného, zbavit ho povinnosti pracovat, aby veškerou práci vykonávali roboti z jeho továrny. Určitou roli v jeho životě hrály také peníze; byl nadšený tím, že jeho firma jako jediná vyráběla roboty, a že se jim zakázky jen hrnuly. Postava Domina je rozporuplně vnímána - působí negativně (zapříčinil pád lidstva poté, co se roboti vymkli kontrole), ale také pozitivně (jeho ideály jsou čisté - chtěl pro lidi to nejlepší).

- Helena - Mladá a nezkušená dívka, taktéž plná ideálů, která byla zastávkyní práv robotů - nelíbilo se jí nešetrné zacházení s roboty, jejich využívání. Nedovedla pochopit, že roboti (alespoň ti základní) nebyli schopni porozumět jejím názorům. Nakonec byla jedna z prvních, která začala cítit nebezpečí s přibývajícím počtem robotů na světě. Již v úvodu dramatu se stala Dominovou manželkou.

- Alquist - Stavitel robotů, který si zachovával lidské ideály a myšlenky.

Nikdy nepochyboval o tom, že lidský život má nejvyšší hodnotu a nikdy také příliš nedůvěřoval novému světu, který přinesl vynález robotů. Velmi často se cítil osamocený nebo pociťoval zvláštní úzkostlivý pocit. V takových chvílích se uchyloval k práci - pracoval jako zedník a dokázal se tak odreagovat. Byl zřejmě jediným přeživším člověkem po tom, co roboti ovládli svět.

Příběh začal v Dominově kanceláři. Továrnu přijela navštívit Helena - mladá dívka, která předstírala, že se zajímá o výrobu a historii robotů. Ve skutečnosti byla členkou ligy, která bojovala za to, aby měli roboti stejná práva jako lidé. Domin jí vylíčil historii robotů (od jejich vynalezení - vynalezl je Rossum) až po proces výroby. Shodou okolností se Helena posléze stala Dominovou manželkou. V prvním dějství došlo ke vzpouře robotů. Bylo to v den, kdy uplynulo deset let od setkání Domina a Heleny. Ke vzpouře došlo proto, že doktor Gall s roboty tajně experimentoval. Učinil z nich stvoření, která byla schopná sama se rozhodovat. Nutno dodat, že tyto experimenty probíhaly kvůli Heleně, která chtěla, aby se z robotů stala plnohodnotná stvoření.

Ve světě se přestaly rodit děti, roboti byli využíváni k válkám a nakonec se, jak již bylo řečeno, vzbouřili a podařilo se jim ovládnout svět. Helena, která byla poslední dobou deprimovaná prostředím, ve kterém žila a neustále cítila úzkost, se chtěla vrátit k původnímu způsobu života. Rozhodla se tedy, že zničí Rossumovy rukopisy potřebné k výrobě robotů.

Druhé dějství zobrazuje útok robotů na Rossumův ostrov. Všichni lidé z továrny se shromáždili v Helenině pokoji a sledovali, jak se tisíce robotů hromadí před továrnou. Tito lidé uvažovali o tom, proč se tak stalo a v tuto chvíli také vyplynuly najevo Dominovi dosud neznámé skutečnosti - o experimentech doktora Galla i o zničených rukopisech. Všichni se shodli v jednom - že jsou jejich osudy zpečetěné. Domin stále obhajoval své názory, které byly v podstatě dobré - chtěl zbavit lidstvo namáhavé práce a osvobodit ho tak. Naproti tomu jiní mu to vyvraceli, protože lidský život je nenahraditelný. Dějství skončil tím, že roboti pronikli dovnitř a všechny až na Alquista pobili. Alquist se zachránil, protože jako jediný neopovrhoval lidskou práci a roboti jej nechali žít.

Třetí dějství líčí nadvládu robotů, ve které byl Alquist nucen žít. Ze všech sil se snažil znovu objevit recept na výrobu robotů, ale nedařilo se mu to. I roboti si uvědomili, že pokud se mu to nepodaří, nebudou schopni přežít. Uchýlili se tedy k takovému experimentu, jakým bylo pitvání robotů zaživa, ale Alquist je nedokázal takto zabíjet - bylo mu jich líto. Nakonec se přeci jen odhodlal a vybral si robotku Helenu. Její smrt ovšem nechtěl připustit robot Primus, a tak vznikla první láska mezi roboty. Byl to první cit, který se mezi roboty objevil, každý z nich byl ochotný obětovat se za druhého. Alquist jim požehnal a spatřil v nich nového Adama a Evu.